

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลวังไผ่
ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) เป็นความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

๑. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา หมายถึง การสั่งสมประสบการณ์จากอดีตของท้องถิ่นนั้นๆ แล้วพัฒนาความรู้ นั้นเพื่อใช้ประกอบการดำรงชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมให้ดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขภูมิปัญญาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เป็นกลวิธีหรือเทคนิคในการนำเอาความรู้มาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ลักษณะของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญดังที่ผู้รู้ได้อธิบายไว้ ดังนี้

๒.๑ ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นมี ๔ ลักษณะ ดังนี้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, ๒๕๓๖ :๒๓๖)

๒.๑.๑ ความรู้และระบบความรู้ภูมิปัญญาเป็นระบบความรู้ที่ไม่ถือว่าเป็นวิทยาศาสตร์นั้นในการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาจะเข้าไปดูว่าชาวบ้านรู้อะไรอย่างเดียวไม่พอ ต้องศึกษาว่าเขาเห็นสิ่งต่างๆเหล่านั้นได้อย่างไร

๒.๑.๒ การสั่งสมและการกระจายความรู้ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมและการกระจายความรู้ โดยการนำความรู้มาบริการคนอื่น เช่น หมอพื้นบ้าน สั่งสมความรู้ทางการแพทย์ไว้ในตัวคนๆหนึ่ง ซึ่งมีกระบวนการที่ทำให้เขาสั่งสมความรู้ เราควรศึกษาด้วยว่ากระบวนการนี้เป็นอย่างไรมอคนหนึ่งสามารถสร้างหมอคนอื่น ๆ ต่อมาได้อย่างไร

๒.๑.๓ การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาแต่พบว่า มีกระบวนการถ่ายทอดที่ซับซ้อน ถ้าเราต้องการเข้าใจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เราต้องเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คน อีกรุ่นหนึ่ง

๒.๑.๔ การสร้างสรรค์ การปรับปรุงระบบความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่ได้ถูกปรับเปลี่ยนความรู้และระบบความรู้เพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง

๓. ความสำคัญของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาชาวบ้านมีความสำคัญต่อชาวบ้าน ครอบครัว และชุมชน ดังต่อไปนี้(สมจิตร พรหมเทพ, ๒๕๔๓ : ๖๗ - ๖๘)

๓.๑ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่อดีตอันยาวนานจนกลายเป็นวิถีชีวิตประจำวันของตนเอง และชุมชนตลอดมา

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓.๒ เป็นมรดกทางสังคมที่ได้จากการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาของกลุ่มคน

๓.๓ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ ทางวิทยาศาสตร์

๓.๔ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

๓.๕ เป็นแนวทางนำไปสู่การปรับตัวของชุมชน ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ แบบพึ่งตนเองของชุมชน

๓.๖ ช่วยเพิ่มความสมดุลระหว่างธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมกับประชาชน

๔. ประเภทของภูมิปัญญาชาวบ้าน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑ : ๒๕-๒๕) ได้จำแนก ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๐ ประเภท ดังนี้

๔.๑ เกษตรกรรม หมายถึง ความรู้ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะและเทคนิคด้านเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่ง คนสามารถพึ่งพาตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นต้น

๔.๒ อุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาดเพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภค อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้

๔.๓ แพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนด้วยสมุนไพร และรักษาโรคแบบโบราณ

๔.๔ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

๔.๕ กองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริหารกองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๔.๖ สวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๔.๗ ศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่นจิตรกรรม ประติมากรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๔.๘ การจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการ ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งขององค์กรชุมชน ศาสนา การศึกษา ตลอดจนองค์กรอื่น ๆ ในสังคมไทย

๔.๙ ภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย ตลอดจนทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๔.๑๐ ศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ ปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อ การประพฤติปฏิบัติ

๕. แนวการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านมี ๗ ประการ ดังนี้ (เอกวิทย์ ณ ถลาง. ๒๕๔๐ : ๑๘๒ - ๒๔๖)

๕.๑ ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ คือ การใช้ความรู้และอุบายในการดำเนินชีวิตตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น การเลือก ที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่ การหาแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ การปลูกพันธุ์ไม้ไว้ในบริเวณบ้าน เป็นต้น

๕.๒ ภูมิปัญญาในการจัดเครือข่ายระบบความสัมพันธ์ การพึ่งพา

๕.๓ ภูมิปัญญาในด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

๕.๔ ภูมิปัญญาในด้านสมุนไพร - ยากลางบ้าน

๕.๕ ภูมิปัญญาในด้านโลกทัศน์ เป็นระบบรวบรวมความคิด ความอ่าน ความเชื่อ ทัศนคติที่บุคคลมีต่อโลก มีต่อสังคมมนุษย์เป็นนามธรรมอยู่ในจิตสำนึกของบุคคลอันเกิดจากความคิดและอารมณ์ซึ่งประสานและก่อตัวขึ้นจากประสบการณ์ที่แต่ละคน ได้รับมา เช่น โลกทัศน์และชีวทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เป็นต้น

๕.๖ ภูมิปัญญาในการปลูกฝังคุณธรรม การกำหนดปทัสถาน และการรักษาของตุลาภาพของสังคม

๕.๗ ภูมิปัญญาในการปรับตัวในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

ประเพณี/วัฒนธรรม ในพื้นที่
ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

ประเพณีวันสงกรานต์ สงกรานต์หมายถึง การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่คือ ตั้งแต่ ๑๓ - ๑๕ เมษายน แต่เดิม วันขึ้นปีใหม่ไทย คือ วันเริ่มปีปฏิทินของไทย จนถึง พ.ศ. ๒๔๓๑ และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้น ปีใหม่จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๓

ประเพณีวันเข้าพรรษา "เข้าพรรษา" แปลว่า "พักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน พระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน คือเริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า "ปฐิมพรรษา"

ประเพณีวันออกพรรษา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่าอย่างหนึ่งว่า "วันปวารณา" หรือ "วันมหาปวารณา" คือวันที่ พระสงฆ์ทำปวารณากรรม คือเปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุว่ากล่าวตักเตือนกันด้วยเมตตาจิตได้ เมื่อได้เห็นได้ฟังหรือสงสัย ในพฤติกรรมของกันและกัน

ประเพณีบุญมหากรรม กฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ระยะเวลานั้นมีเพียง ๑ เดือน คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวัน ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ (วันเพ็ญเดือน ๑๒) ระยะเวลานี้เรียกว่า กฐินกาล คือ ระยะเวลา ทอดกฐิน หรือ เทศกาลทอดกฐิน

เพลงร้อยพรรษา เป็นเพลงพื้นบ้านที่ร้องเฉพาะในช่วงก่อนออกพรรษาประมาณ ๗ วัน เพื่อร้องเชิญชวนชาวบ้านให้ร่วมบริจาคจตุปัจจัยไทยทาน เงิน ข้าวสาร ฯลฯ แล้วรวบรวมนำไปถวายวัดในวันทอดกฐินโดยมีกลุ่มนักเพลง ที่มีทั้งพ่อเพลง แม่เพลง และลูกคู่เดินไปตามหมู่บ้านหรือชุมชนต่าง ๆ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

แยกตามประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลวังไผ่ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

๑.ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน, เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นายจำรัส สืบบุก	๔๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการเพาะต้นกล้าข้าว
๒.	นายนิล สืบสอน	หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องการเพาะต้นกล้าข้าว
๓.	นายชะลอ อัจจงหาญ	หมู่ที่ ๔ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรมการเกษตรแบบผสมผสาน, เกษตรทฤษฎีใหม่
๔.	นายทองเพียร สืบเนียม	หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรมการเกษตรแบบผสมผสาน, เกษตรทฤษฎีใหม่
๕.	นางส้มจิ้น เชื้อทอง	หมู่ที่ ๕ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรมการเกษตรแบบผสมผสาน, เกษตรทฤษฎีใหม่
๖.	นายบุญทรง มีทรัพย์มัน	๑๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการการปศุสัตว์ การเลี้ยงวัวลาน
๗.	นายชุม วงษ์กรณ์	หมู่ที่ ๘ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการการปศุสัตว์ การเลี้ยงวัวลาน

๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตะลุง, งานทอผ้าด้วยมือ, งานเย็บปักถักร้อย, การทำหัวโขน เป็นต้น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นายบุญส่ง มะลินิน	๔๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือๆ การสานแข่งไม้ไผ่ ไม้กวาด
๒.	นายทรง ใจชื่น	๕๕/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือๆ การสานแข่งไม้ไผ่
๓.	นายจำรัส สืบบุก	๔๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือๆ การสานแข่งไม้ไผ่
๔.	นายวินัย สืบสอน	หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือๆ การสานแข่งไม้ไผ่
๕.	นายวิชัย ขาวเป็นโย	หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือๆ การตีมือ

๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ตู้), การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ จากยางพารา เป็นต้น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นายทรง ใจชื่น	๕๕/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอยะหา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงานการทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ตู้), การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ
๒.	นายสนุ่น สืบด้วง	๑๒๙/๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลวังไผ่ อำเภอยะหา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงานการทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ตู้), การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ
๓.	นายพุท สืบเนียม	๑๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอยะหา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงานการทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ตู้), การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ
๔.	นายจรัส สืบบุก	๔๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอยะหา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงานการทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ตู้), การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ
๕.	นายบุญส่ง มะลิโน	๔๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอยะหา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงานการทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ตู้), การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ

๒.๔ ด้านการแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร), การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค, การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอตัวแหย่ชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแดด) เป็นต้น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นายเกลื่อน ด้วงปลี	๑๔๒ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอยะหา	ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการรักษาโรคเป่าสมุนไพรโบราณ
๒.	นางแข็ง กลีบหลังสวน	๑๖/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอยะหา	ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการรักษาโรคนวดแผนโบราณ
๓.	นางอำไพ บัวสด	๕๘ หมู่ที่ ๙ ตำบลวังไผ่ อำเภอยะหา	ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการรักษาโรคนวดแผนโบราณ
๔.	นางเสนาะ สุรีย์กว้างจักร์	๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลวังไผ่ อำเภอยะหา	ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการรักษาโรคนวดแผนโบราณ
๕.	นายบุญทรง มีทรัพย์มัน	๑๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลวังไผ่ อำเภอยะหา	ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการรักษาโรคเป่าสมุนไพรโบราณ
๖.	นางแล โพธิ์ศรีทอง	๖๖ หมู่ที่ ๔	ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการรักษาโรคเป่าสมุนไพรโบราณ

๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า, การสืบชะตาแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นายมี คำปาน	หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์
๒.	นายจรัส สืบบุก	ตำบลวังไผ่ อำเภอ ห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์

๖. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม, ประติมากรรม, นาฏศิลป์, ดนตรี, ทัศนศิลป์, คีตศิลป์, การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, ลิเก, หมอลำ, โนรา เป็นต้น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นางเคียง มีทรัพย์มัน	หมู่ที่ ๓ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, เพลงร่อยพรธษา
๒.	นางโบก สืบเนียม	หมู่ที่ ๔ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, เพลงร่อยพรธษา
๓.	นางทวี ยิ้มใจดี	หมู่ที่ ๖ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, เพลงร่อยพรธษา
๔.	นางทวี มีไชโย	หมู่ที่ ๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, เพลงร่อยพรธษา
๕.	นายสนุ่น สืบด้วง	๑๒๙/๓ หมู่ที่ ๖ ตำบล วังไผ่ อำเภอ ห้วย กระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, เพลงร่อยพรธษา, ตีกลองยาว
๖.	นายพุท สืบเนียม	๑๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, เพลงร่อยพรธษา, ตีกลองยาว
๗.	นางสมาน บุตรพุ่ม	๑๒๐ หมู่ ๔ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, เพลงร่อยพรธษา
๘.	นางแปงหอม คำปาน	๕๙ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวัง ไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, เพลงร่อยพรธษา

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล ประชาชน ชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๙.	นางมณฑล สืบเนียม	๖๓ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา
๑๐.	นายสุข สืบเนียม	๑๔ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา, ตีกลองยาว
๑๑.	นางอาบ สืบเนียม	๙๖/๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวัง ไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา
๑๒.	นางสาวเหย สืบเนียม	๙๖ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา
๑๓.	นางเทียน วงษ์กรณ์	๒๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา
๑๔.	นางประคอง สืบเนียม	๗๘ หมู่ที่ ๔ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา
๑๕.	นางปลาค้าว ทรัพย์ศิริ กาญจนา	๙๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา
๑๖.	นางจันทอน สืบเรือง	๒๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา, ตีกลองยาว
๑๗.	นางทวี มีไชโย	๑๔๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา
๑๘.	นางบาง สืบเนียม	๒๓/๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา
๑๙.	นางวี พรหมชนะ	๑๐๙ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา
๒๐.	นางมลทา นกดำ	๘๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา
๒๑.	นายจำรัส สืบบุก	๔๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การเล่น พื้นบ้านและการนันทนาการการขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, เพลงร้อยพรรษา, ตีกลองยาว

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ, ภาษาถิ่น, หนังสือ, ตำรา, ตำรับอาหาร, งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง, เรื่องสั้น, นวนิยาย, นิทาน, บทเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นางเคียง มีทรัพย์มัน	หมู่ที่ ๓ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูด บทเพลงพื้นบ้านภาษาถิ่น และบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อย
๒.	นางโบก สืบเนียม	หมู่ที่ ๔ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูด บทเพลงพื้นบ้านภาษาถิ่น และบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อย
๓.	นางทวิ ยิ้มใจดี	หมู่ที่ ๖ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูด บทเพลงพื้นบ้านภาษาถิ่น และบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อย
๔.	นางทวิ มีไชโย	หมู่ที่ ๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูด บทเพลงพื้นบ้านภาษาถิ่น และบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อย

๘. ด้านอื่น ๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นางพิมพ์ เทพสถิตย์ศิลป์	๗๙ หมู่ที่ ๘ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาที่ใช้ในการถนอมอาหาร
๒.	นางเอิบ สืบบุก	๔๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาที่ใช้ในการถนอมอาหาร
๓.	นายจรัส สืบบุก	๔๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม
๔.	นางปลาข้าว ทรัพย์ศิริกาญจนา	๙๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๕.	นางจันทอน สืบเรือง	๒๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ประเพณี
๖.	นางทวิ มีไชโย	๑๔๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๗.	นางบาง สืบเนียม	๒๓/๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๘.	นางวี พรหมชนะ	๑๐๙ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๙.	นางมลทา นกดำ	๘๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๑๐.	นางเคียง มีทรัพย์มัน	๑๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑๑.	นางเทียน วงษ์กรณ์	๒๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม
๑๒.	นายเจียม นกดำ	หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม
๑๓.	นางสุรินทร์ วงษ์กรณ์	๗๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาที่ใช้ในการถนอมอาหาร
๑๔.	นางโบก สืบเรือง	๒๐๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๑๕.	นางอาบ บุตรพุ่ม	๑๙๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๑๖.	นางเตย สืบเนียม	๒๑/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลวัง ไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๑๗.	นายจ้อย สืบด้วง	๑๒๕ หมู่ที่ ๖ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๑๘.	นายสนุ่น สืบด้วง	๑๒๙/๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลวัง ไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม
๑๙.	นายพุท สืบเนียม	๑๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม
๒๐.	นางสาวสังเวียน ดั่งปสี	๓ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๒๑.	นางแป้งหอม คำปาน	๕๙ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๒๒.	นางมงคล สืบเนียม	๖๓ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๒๓.	นายสุข สืบเนียม	๑๔ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม
๒๔.	นางอาบ สืบเนียม	๙๖/๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวัง ไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๒๕.	นางสาวเหย สืบเนียม	๙๖ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา
๒๖.	นายมี คำมาก	หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม